

23 Ιουνίου 2015

Περί πλάνης (μέρος Α΄)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Προσεγγίζουμε το θέμα αυτό με φόβο και δειλία. Και αν δεν είχαμε τις υποδείξεις του μακαρίου Γέροντά μας, θα προτιμούσαμε τη σιωπή. Καμιά ανθρώπινη προσπάθεια δεν είναι τόσο αόριστη, αμφίβολη και σκοτεινή, όσον εκείνη, η οποία επιχειρεί να αποκαλύψει το λαβύρινθο των σκοτεινών εννοιών και νοημάτων και πονηρευμάτων του σατανά. Κανένας δεν θα μπορούσε να εισδύσει στα αβυσσαλέα και σκοτεινόμορφα βάθη του βύθιου αυτού δράκοντα και να ανακαλύψει τους δόλους και τις πανουργίες του ακατονόμαστου ψεύδους της δαιμονικής πονηρίας, με τις οποίες διαστρέφει την οδό του Κυρίου, εάν η χάρις του Παναγίου Πνεύματος δεν μας οδηγούσε διά των θεοφόρων Πατέρων, οι οποίοι έμαθαν διά της πείρας γι' αυτά, αφού εναντίον τους γινόταν η πάλη και η μάχη και οι αγώνες τους. Ο αείμνηστος Γέροντας Ιωσήφ ο ησυχαστής, ο οποίος αγωνίσθηκε νομίμως στον πνευματικό του στίβο υπό την σκιάν του γηραιού Άθωνος, διδάχθηκε αφού έπαθε, και αφού έμαθε απεκάλυψε από την προσωπική του πείρα τα απύθμενα βάθη του εχθρού.

Εισαγωγικά δανειζόμαστε σκιαγράφηση από το βιβλίο του Ιώβ, για να παραστήσουμε την εικόνα αυτού του τέρατος, που όλη μας η φροντίδα έγκειται στην πάλη εναντίον του. «Ποιός μπορεί να ξεσκεπάσει την εξωτερική όψη του ενδύματός του, αφαιρώντας το δέρμα, ώστε να φανεί γυμνό το σώμα του; Τις δυνατές σαν πύλες σιαγόνες του προσώπου του, ποιός θα ανοίξει; Γύρω από τα σαγόνια του υπάρχουν τα μυτερά και σκληρά δόντια του, που εμπνέουν φόβο. Τα

εσωτερικά του προφυλάσσονται σαν από χάλκινες ασπίδες, οι σκληρές και οστράκινες σειρές του δέρματός του, είναι σαν να κατασκευάσθηκαν από σμυρίτη λίθο...Τα σταγονίδια του φταρνίσματός του ακτινοβολούν το φως, τα δε μάτια του μοιάζουν με τον Αυγερινό. Από το στόμα του βγαίνουν σαν αναμμένες λαμπάδες και εξαφανίζονται ολόγυρά του σαν εστίες φωτιάς. Από τα ρουθούνια του βγαίνει σαν καπνός από καμίνι, το οποίο καίγεται με αναμμένα κάρβουνα. Η εκπνοή του είναι ζεστή σαν αναμμένα κάρβουνα, φλόγα δε βγαίνει από το στόμα του. Στον τράχηλό του βρίσκεται η δύναμή του, μπροστά του δε τρέχει η καταστροφή»(Ιώβ 41,5-14). Δεν θεωρώ ως παρέκβαση την παράθεση του γραφικού αυτού χωρίου, το οποίο παριστά τη μορφή αυτού του τρομερού και φρικαλέου δράκοντα, προς τον οποίον κάθε άνθρωπος θα έχει ισόβιο την πάλη. Αν και ο Κύριός μας, τον δέσμευσε και τον αφόπλισε διά του Σταυρού του, είναι εν τούτοις αδίστακτος και σκληρός. «Ο κυρίαρχος αυτού του κόσμου είναι καταδικασμένος»(Ιω. 16, 11). «Έφθασε η ώρα που ο άρχοντας αυτού του κόσμου θα διωχθεί έξω από τον κόσμο»(Ιω. 12, 31). Κάθε διαβολικό επίτευγμα είναι ασφαλώς ολέθριο και δεν διαφωνεί κανένας. Ο κίνδυνος όμως ευρίσκεται στην πλάνη.

Γλύτωσέ μας φιλόανθρωπε, Κύριε Ιησού Χριστέ, από το πυκνό σκοτάδι του αθεράπευτου παραλογισμού, από τον οποίον ελάχιστοι επιστρέφουν στην αλήθεια. Η πραγματική προσωπίδα, με την οποία διαρκώς κρύβει την αποκρουστική του μορφή, ο σκοτεινόμορφος, πλάνος και απατεώνας διάβολος, παρασύρει όσους τον αποδεχθούν ως σωτήρα και διδάσκαλο, όπως προβάλλεται αποπλανώντας. Το ολοκληρωμένο ψέμα, η απάτη, ο δόλος και οτιδήποτε δεν είναι αλήθεια ή πραγματικότητα, είναι το όπλο του πονηρού. Με αυτό παρασύρει και ταλαιπωρεί χιλιάδες χρόνια, από τον καιρό ακόμη των πρωτοπλάστων, το ανθρώπινο γένος. Οποιοδήποτε σατανικό έργο και αν γίνει, είναι πράξη πλανεμένη. Η πραγματική όμως μορφή της πλάνης έχει τη θέση της στη δεύτερη βαθμίδα της πορείας των αγωνιζομένων, τη φωτιστική, χωρίς να απουσιάζει και από τις δύο άλλες. Δεν έχει σκοπό να αποτρέψει και να εμποδίσει τον αγωνιζόμενο από την πάλη και το σκοπό τον οποίον επιδιώκει, αλλά να νοθεύσει την ενέργεια, ιδίως του νου, για να μην εκτελεσθεί το καλό έργο καλώς και να ζημιωθεί ο αγωνιστής και να χάσει το αντίκρισμα, το κέρδος. Όντως πλάνη! Αμείβεται κανείς για τον κόπο του με ψεύτικα νομίσματα. Δεν αγωνίζεται ο διάβολος για να εμποδίσει εμπράκτως τη θεογνωσία και την πίστη, αλλά για να νοθεύσει το νόημα της προσφοράς του νου με την έλλειψη ή την υπερβολή, οι οποίες είναι πάντοτε βλαβερές. Το σκοτάδι των βαθέων του σατανά συλλαμβάνει τον αγωνιστή και τον αγώνα του, ούτως ώστε, εάν δεν ακυρώσει την πράξη, να κακοποιήσει τον αγωνιστή προκαλώντας σ' αυτόν αλλοιώσεις και φράζοντας έτσι το δρόμο του. Ο μακάριος Γέροντας μάς έλεγε: «Μόνον που εσκεπτόμην τον δαίδαλον της κακίας αυτής του εχθρού, ησθανόμην

αλλοίωσιν, διότι εκ πείρας εγνωρίσαμεν τα σκοτεινά αυτά άντρα, όπου οχυρούται ο πολέμιος».

Αναφέρουμε αυτούσιο τον χαρακτηρισμό του Γέροντά μας γι' αυτό το θέμα. «Πλάνη, αγαπητέ μου, καθ' εαυτή ονομάζεται η ουσιώδης εκ της ευθείας και αληθείας απομάκρυνσις, αρνουμένη ως ειπείν την αλήθειαν, και το ψεύδος ασπαζομένη». Επεμβαίνει με λεπτότητα στο πρόγραμμα, για να νοθεύσει το γνήσιο της προσφοράς, εισάγουσα μικρή αμέλεια. Εάν αποτύχει σ' αυτό, ερεθίζει την αυτοπεποίθηση για να δημιουργήσει εγωισμό, και έτσι να αποστραφεί η θεία χάρις την προσφορά. Εάν δεν επιτύχει, τότε προκαλεί περισσότερο ζήλο, ώστε να κουράσει το σκεύος, δηλ. το σώμα, και να προκαλέσει αλλοίωση. Με πολλή σαφήνεια το περιγράφει αυτό ο Δαυίδ: «Δεν υπάρχει στο στόμα τους αλήθεια, η καρδιά τους σκέφτεται μάταια· ο λάρυγγάς τους είναι ανοικτός τάφος, με τις γλώσσες τους δολιεύονται»(Ψαλμ. 5, 10). Μετά την ηλιόλουστη ημέρα της ανοίξεως ήλθε και πάλιν κακοκαιρία με ύπουλες και άγνωστες διαθέσεις. Μετά την πλούσια καρποφορία ακολουθεί η αφορία και η φτώχεια , μετά τη γαλήνη και πάλιν η ζάλη και η ταραχή, αλλά συνεσταλμένα και με ασάφεια. Όταν η χάρις επανέλθει ελέω Θεού και επαναφέρει τον αγωνιζόμενο στη σωστή πορεία, στη δοκιμασμένη πατερική παράδοση της πνευματικής ανόδου και προκοπής, συναντά πάλιν αυτός άλλο εμπόδιο, απαραίτητο για την πνευματική του άσκηση. Όπως στην αρχική του πορεία έπρεπε να μάθει διά της πείρας τον όλεθρο της αυτοπεποιθήσεως και έτσι να αποδίδει τα πάντα περισσότερο στον Θεό, παρά στις μηδαμινές του προσπάθειες, έτσι και τώρα μετά την είσοδό του στις τάξεις του φωτισμού και την επαφή του με τη θεωρητική σφαίρα, την οποίαν καταξιώθηκε ο νους αφού καθαρίσθηκε, επιβάλλεται να μάθει όχι εξ ακοής αλλά εκ πείρας, ότι και ο εχθρός μπορεί να μιμηθεί πολλά από τα ιδιώματα της θεωρίας και χάριτος, και με ψεύτικο τρόπο να τα παρουσιάσει ως αλήθεια. Μπορεί να παρουσιάζεται ως άγγελος φωτός και να υποδύεται το ρόλο του σωτήρα, διότι είναι δύσκολο να παραχαράξει και τα ιδιώματα της χάριτος. Επιτρέπει, όπως βλέπουμε, η μητέρα χάρις, να εισέλθει ο αθλητής στους σατανικούς πειρασμούς, για να κερδίσει ιδιοχείρως από την πάλη του ως λάφυρο την πείρα, ώστε να μπορεί να λέει στο πλήρωμα της Εκκλησίας όπως ο Παύλος και οι Πατέρες· «ότι γνωρίζουμε καλά τις επιδιώξεις του (δηλ. του εχθρού)»(Β' Κορ. 2, 11). Τα ιδιώματα αυτής της αρρώστιας (πλάνης) είναι πάμπολλα, ποικίλουν δε αναλόγως των προσώπων, χαρακτήρων, των τόπων και τρόπων, όπως και άλλων πολλών αφορμών, μέσων και αιτίων με τα οποία μπορεί ο σατανάς να καλύψει τα δολιώματά του. Εμείς θα εξετάσουμε την μορφή, η οποία αναφέρεται στη δική μας συνέχεια, καθώς ο μακάριός μας Γέροντας Ιωσήφ μάς παρέδωσε. Η αρχή της πλάνης συνήθως μοιάζει προς την πρώτη μορφή της απάτης, με την οποία ο αρχηγός της κακίας απάτησε τους πρωτοπλάστους, παραλλάσσοντας το σχήμα και το μέσο, όχι όμως τη φύση.

Ο ληστής αυτός διάβολος, παρακολουθεί τη ροπή του θελήματος του ανθρώπου, η οποία ως αδυναμία ή προσπάθεια και αιχμαλωσία παραμένει και απασχολεί το νου, και σιγά-σιγά τη θέληση και από εκεί ευρίσκει είσοδο και μπαίνει. Η τεχνική του πολέμου εδώ είναι ύπουλη. Δεν βιάζεται, δεν πιέζει, δεν κουράζεται να καταργεί, έως ότου λάβει αρκετές εγγυήσεις της επιτυχίας του, ιδιαιτέρως δε εάν το πάθος το οποίον επικρατεί είναι πολύμορφο, για να έχει έτσι και μεγαλύτερο κέρδος από τη νίκη του, δηλαδή την τελειωτική καταστροφή του θύματος. Η τόση επιμονή του πονηρού σ' αυτή την πάλη αποσκοπεί να αιχμαλωτίσει τον άνθρωπο στην λανθασμένη ιδέα και πλάνη, για να μη μπορεί να αμύνεται βλέποντας τον εχθρό. Ο πόλεμος εδώ δεν είναι σωματικός. Δεν στρέφεται προς τα πάθη, τα οποία ανήκουν στο επιθυμητικό μέρος, αλλά κυρίως προς τα πάθη του λογιστικού. Είναι περισσότερο πόλεμος της διανοίας. Διεξάγεται στο επίπεδο του νου και της θεωρίας, διότι η θέση και η κατάσταση του αγωνιστή τοποθετείται σ' αυτή τη σφαίρα.

Όταν με την πρακτική εργασία της μετανοίας συμπληρώσει ο αγωνιστής, χάριτι Χριστού, την πρώτη βαθμίδα, η οποία είναι και λέγεται καθαρτική, πράγμα το οποίον σημαίνει ότι νίκησε το σαρκικό φρόνημα και στον τόπο του επιθυμητικού επέβαλε μόνον τη χρεία, ενώ οι αισθήσεις υποτάχτηκαν στο νου, ώστε τίποτε να μην απαιτούν κατ' επιθυμίαν, θεραπεύεται το ένα μέρος του «τριμερούς» της ψυχής, δηλαδή το επιθυμητικό. Μετά τον θρίαμβο αυτόν της νίκης, η οποία ανήκει κυρίως στη σωστή προσπάθεια και κηδεμονία του νου, κερδίζει ως βραβείο την ειρήνη των λογισμών και την είσοδο στους χώρους της ευχής, όχι αυτής την οποίαν έως τώρα κρατούσε με προσπάθεια και κόπο και ετοιμασία. Η θεία χάρις, η οποία παρουσιάζετο περιοδικά ως αντιληπτική επίσκεψη και παρηγορία, ενδημεί τώρα ως κατάσταση, παραμένει στο νου του ανθρώπου και τον ανυψώνει στη δεύτερη βαθμίδα της πνευματικής ζωής, που λέγεται «φωτιστική». Σ' αυτό το στάδιο, το μεγαλύτερο μέρος της εργασίας, η οποία περιέχεται στον όρο της μετανοίας, είναι η κυριότητα του νου επί πάντων και η επικράτηση της χάριτος επί του νου. Όπως ο νους κατά την περίοδο της πρακτικής, υπέταξε λογικά τις αισθήσεις και προκάλεσε την ισορροπία στην ορθή χρήση των πραγμάτων, έτσι τώρα η θεία χάρις βραβεύει το νου παραμένονσα μαζί του προς ενίσχυση στην ορθή κρίση των νοημάτων και αυτού ο άθλος είναι η είσοδος στη θεωρία.

Από τη μεσαία αυτή τάξη, τη «φωτιστική», αρχίζει για τους αληθινούς αγωνιστές της μετανοίας η τάξη της θεωρίας. Αυτή δεν είναι πλέον επινόηση του νου ή προσπάθεια κατά τη βούλησή του ή προγραμματισμό, αλλά εξουσία και κυριότητα της θείας χάριτος, η οποία, όπως και όποτε θέλει, οδηγεί το νου σε θεωρία αναλόγως της φωτιστικής καταστάσεως και ανάγκης του, όπου επιβάλλει η περίσταση προς οικοδομή, είτε δική του, είτε του πληρώματος της Εκκλησίας.

Θεωρήσαμε απαραίτητη αυτή τη μικρή επανάληψη, για να παρουσιάσουμε σαφέστερη τη θέση της πλάνης στη συνέχεια της πνευματικής ιεραρχίας, όπως και ο μακάριος Γέροντας μάς ερμήνευε. Παρηγορεί η χάρις το νου με τους μητρικούς τρόπους της προνοίας της. Προσπαθεί και ο εχθρός να πλησιάσει με τον ίδιο τρόπο και να απατήσει έτσι το νου. Ο τρόπος δε αυτός, ή η απάτη, λέγεται πλάνη. Αν και κατά το φιλοσοφικό λόγο «δε θα βρεις τάξη μέσα στους άτακτους», και παρ' ότι και ο Μωυσής λέγει «οι εχθροί μας είναι ανόητοι» (Δευτ. 32, 31), εν τούτοις οι πονηρότατοι δαίμονες γίνονται συνεπείς, όσον και εάν χαρακτηρίζονται από την ακαταστασία. Όσοι αγωνίζονται στην τήρηση του νου και κρατούν την εσωστρέφεια, συναντούν παρηγορία από τη χάρη στο θεωρητικό μέρος, είτε κατά την ώρα της προσευχής κυρίως, είτε σε λεπτή κατάσταση ύπνου ή με όποιον άλλο τρόπο τους πλησιάσει η αναζητούμενη θεία χάρις για πληροφορία. Αυτήν ακριβώς τη θέση παρακολουθεί το πνεύμα της πλάνης και με κατάλληλο σχηματιζόμενο τρόπο προλαμβάνει μερικές φορές, όσο απουσιάζει ιδιαίτερα η πραγματική πείρα του νου στο να διαγνώσει καθαρά την ποιότητα του φαινομένου, έτσι προσπαθεί να τον παρασύρει στη δική του προσοχή. Αυτός είναι ο ένας τρόπος της πλάνης.

Σε όσους πάλιν βαδίζουν το σταθερό δρόμο της υποταγής και ταπεινοφροσύνης, ελάχιστα μπορεί να τους ενοχλήσει αυτή η κακία, αλλά περισσότερο πλησιάζει και παραμένει στους ιδιόρρυθμους και αυταρχικούς και σε όσους ικανοποιούνται με τους εξωτερικούς τύπους και τρόπους ζωής. Στην κατάσταση αυτή, η οποία είναι σχεδόν εισαγωγική, μεταμορφώνεται η πλάνη με αυτό τον τρόπο και την ικανότητα σε σχήματα χάριτος και αληθείας, με τα οποία μπορεί να πλανηθούν όσοι δεν γνωρίζουν. Στη θέση αυτή, ο μακάριος Γέροντας επέμενε, ότι δεν πρέπει να δέχεται ο αγωνιστής με τη δική του κρίση κανένα είδος αισθήσεως ή θεάματος είτε ιδιαίτερα φαντασίας, χωρίς τη γνώμη των πεπειραμένων Γερόντων.

Μερικοί άλλοι τρόποι της παρουσίας της πλάνης είναι οι εξής: Μερικές φορές στην προσευχή, όταν αρχίσει να ευρίσκει καρπό ο αγωνιστής, παρουσιάζεται ως φαντασία, ταχύτατη λάμψη, η οποία στη δεύτερη και τρίτη εμφάνιση μορφοποιείται σε σχήμα προσώπου ή πράγματος, αναλόγως του τρόπου με τον οποίον έπεισε το νου να την παραδεχθεί. Οι ψευδαισθήσεις αυτές δεν έχουν κανένα πραγματικό ιδίωμα από εκείνα με τα οποία η θεία χάρις πληροφορεί τους δικούς της, αλλ' απεναντίας είναι γεμάτες ταραχή και σύγχυση που ερεθίζουν συνάμα και τα κατώτερα πάθη του σώματος. Ο νους αυτού που πλανήθηκε σκοτίζεται και δεν μπορεί να διακρίνει, διότι ούτε πείρα της αληθινής χάριτος έχει, ούτε όμως και ταπείνωση, για να αμφισβητήσει τη δική του κρίση. Στα αρχικά ακόμη στάδια, εάν ελέω Θεού ανανήψει και ζητήσει θεραπεία, υπάρχει ελπίδα να θεραπευθεί με τη βοήθεια της Εκκλησίας, αλλ' ως συνήθως «δυσέκνιπτος» (δυσκολοθεράπευτη) η πλάνη. Άλλοτε πάλιν αισθάνεται δήθεν ευωδία. Γενικώς δε σε όποιαν αδυναμία

παρασύρεται ο νους του, σ' αυτήν και το πνεύμα της πλάνης μετασχηματίζεται. Σε όσους φαντάζονται τα αξιώματα, το πνεύμα της πλάνης υποδύεται την προσφορά και παρουσιάζει στον ύπνο ότι τους καλεί ο λαός και τους εκλέγει αρχηγούς και ποιμένες και πνευματικούς Πατέρες για τη σωτηρία του κόσμου. Αυτός είναι εισαγωγικός τρόπος πλάνης, ο οποίος όμως δεν αφήνει και αυτούς που πρόκοψαν έστω και λίγο, αρκεί να βρει απροφύλακτο τον αγωνιζόμενο και κλεπτόμενο από κάποιο πάθος. Σε όσους προόδευσαν στη θεωρία παρουσιάζεται ως άγγελος φωτός, ο σκοτεινόμορφος, ή με διάφορες μορφές αγίων και αυτού ακόμη του Σωτήρος Χριστού, αναλόγως της καταστάσεως στην οποίαν έφθασαν. Πάντως ένα έχει σκοπό η σκοτισμένη αυτή θυγατέρα του σατανά πλάνη, ώστε αυτούς μεν που ευρίσκονται στην αρχή της μετανοίας να εμποδίσει να προχωρήσουν, αυτούς δε που ήδη έχουν προκόψει να τους στερήσει το βραβείο του κόπου τους. Αυτά δεν σημαίνουν ότι αρνούμεθα την αγωνιστικότητα στην εργασία της πρακτικής, η οποία είναι γέννημα του θείου ζήλου, όπως προαναφέραμε, αλλ' ότι απαραίτητη προϋπόθεση είναι η τήρηση των πρακτικών αρετών. Νηστεία, αγρυπνία, προσευχή, ακτημοσύνη, αγνός βίος, ταπείνωση, σιωπή και εν γένει εκείνα τα οποία δαμάζουν την φιλαμαρτήμονα διάθεση. Αλλά και σ' αυτήν ακόμη την φάση ευρίσκει πάλιν ο ληστής τρόπους να εισάγει την πλάνη του σε πρόσωπα, τα οποία εκ χαρακτήρος έχουν κάποιο προτέρημα, όταν εισέλθουν στην πνευματική ζωή, αυτό, καλλιεργείται και αυξάνει, επειδή υπάρχει ως φυσική ικανότητα. Πιστεύοντας αυτός που δεν γνωρίζει ότι αυτό είναι χάρισμα και όχι φυσικό δώρο, το κρατά ιδιοτελώς και επαναπαύεται μόνον σ' αυτό θεωρώντας το ως αποτέλεσμα της μετανοίας του και στερείται την προαγωγή. Εδώ αναφέρω αυτολεξεί τα λόγια του μακαρίου Γέροντά μας Ιωσήφ γι' αυτήν την αποπλάνηση. «Πολλοί γαρ το πάλαι και νυν εκ των μοναζόντων Πατέρων επεμελήθησαν μίαν αρετήν, λόγου χάριν την ησυχίαν, και εις αυτήν και μόνον τα ιστία των ήπλωσαν, ανεξετάστως εάν κερδίζωσιν ή ζημιώνωνται εξ αυτής... Άλλοι δε πάλιν ηρκέσθησαν απλώς εις μίαν άκραν νηστείαν, ή να μη φάγωσιν έλαιον ή μαγείρευμα, και εδέσμευσαν την ελευθερίαν των επί τούτου και μόνον αρκούμενοι...». Είτε λοιπόν σε ένα μέρος, είτε στο σύνολο, ο άνθρωπος φύγει από την πραγματικότητα, πλανάται και εμποδίζεται να φθάσει στο σκοπό του. Όσοι δεν κυριευθούν από τη μορφή αυτής της πλάνης να κρατούν μονομερή άσκηση και να μη αφήνουν το δικό τους λογισμό, δικαίως πολεμούνται από την κενοδοξία για την αυτοπεποίθησή τους· η δε ζημιά είναι αυξημένη. Αναφέρει επίσης και άλλα κατορθώματα ο Γέροντας, όπως την αγρυπνία, την πτωχείαν, ακόμη και τα δάκρυα, στα οποία, αν μονομερώς παραμείνει, πλανάται και διακινδυνεύει τη σωτηρία του, αφού η μετάνοια είναι περιεκτική. Αυτού του είδους την πλάνη ο Γέροντας μάς ερμήνευε λεπτομερώς με ζωντανά παραδείγματα από τους Πατέρες, οι οποίοι επέμεναν στο ένα ή το άλλο τάλαντο, το οποίο κρατούσαν με φανατισμό, τελικώς δε τα έχαναν όλα, διότι

έπεφταν ή σε ολοκληρωτική αμέλεια ή έχαναν τα λογικά τους και γυρνούσαν στους δρόμους χωρίς νόημα και σκοπό.

Πέραν των κολακευτικών τρόπων τους οποίους χρησιμοποιούν τα πνεύματα της πλάνης, δεν αποφεύγουν και την απειλή με την οποία φοβίζουν τους αρχαίους και μη έχοντας γνώση, ώστε να μην επιχειρήσουν έργο άξιον της μετανοίας. Έτσι με τρομακτικούς τρόπους και θεάματα προσπαθούν να προκαλέσουν δειλία και φόβο. Προκαλούν μερικές φορές φανταστικούς και ασυνήθιστους κτύπους, σεισμούς, φωνές, γέλια, σκοτάδι, λάμψη ή ό,τι άλλο μπορεί να εμποδίσει την πρόθεση του αγωνιζομένου. Όλα αυτά μόνον ο ίδιος τα αισθάνεται, χωρίς να ακούουν ή να βλέπουν όσοι είναι δίπλα του. Άλλοτε προβάλλει φαντάσματα ευκρινώς αλλά για σύντομο διάστημα, διότι είναι ανυπόστατα, όπως και στον ύπνο τα όνειρα. Άλλοτε πάλιν στον ύπνο σφίγγει τον αγωνιστή αισθητά, τον πιέζει, του εμποδίζει την αναπνοή και ενώ αυτός θέλει να φωνάξει δεν μπορεί. Κάθεται πάνω του ως βάρος, τον κακοποιεί, προκαλεί πόνο στα μέλη του και εν γένει χρησιμοποιεί ο δόλιος κάθε τρόπο, για να εμποδίσει την πρόσβαση στην πνευματική ζωή. Στους βίους των Πατέρων μας συναντούμε πάμπολλα τέτοια σχήματα και σχέδια του σατανά. Είναι περιττό να πούμε ότι στους προχωρημένους στην πνευματική ζωή και σ' αυτούς ακόμη, οι οποίοι έφθασαν στα όρια του αγιασμού, παρουσιάζονται αισθητώς και όχι φανταστικώς οι δαίμονες με όλη τη δυσμορφία και τραγικότητά τους, μερικές φορές δε απειλούν και παιδεύουν, όσους η θεία χάρις επιτρέπει, για περισσότερη προκοπή. Άλλοτε πάλιν, επιτρέποντος του Θεού, παρουσιάζονται σε όσους μπήκαν στον αγιασμό, με δυσδιάκριτη πονηρία, οπότε μόνον η θεία χάρις μπορεί να σώσει τον άνθρωπο. Μία ομάδα από αυτούς παρουσιάζεται απειλητική και ορμά να κακοποιήσει τον αγωνιστή. Ξαφνικά παρουσιάζεται άλλη φωτεινή ομάδα, η οποία ορμά να διώξει τους δήθεν εχθρούς, υποκρινόμενη ότι την έστειλε ο Θεός για την προστασία των αγωνιζομένων, ενώ ο σκοπός της είναι να προκαλέσει οίηση και κενοδοξία, ότι δήθεν ο αγωνιστής είναι θεοφρουρούμενος! Εδώ χρειάζεται η προσευχή του Παύλου, για να την «συντρίψει ο Θεός εν τάχει υπό τους πόδας των αγωνιστών»(βλ. Ρωμ. 16, 20). Εάν πάλιν θελήσει κάποιος να απαριθμήσει τους σκοτεινούς διαδρόμους και τις αφόρητες περιπλανήσεις αυτής της πονηρίας, θα ενθυμηθεί τον δαυϊτικό λόγο: «Προσπαθώ να τους μετρήσω αλλά είναι περισσότεροι από την άμμο»(Ψαλμ. 138, 18). Όλων αυτών η διάγνωση και η λύτρωση και η σωτηρία, αλλά και αυτή η προκοπή και τελείωση εν Χριστώ, επιτελείται με τη συνεργασία της θείας χάριτος. Αλλ' ο Κύριός μας σύμφωνα με το λόγιον «στους ταπεινούς δίδει την χάρη»(Ιακ. 4,6). Ελάτε, λοιπόν, όλοι προς την μακαρία ταπείνωση, ώστε με αυτήν «όλα να τα κατορθώσουμε» με τη χάρη του Χριστού. Αμήν.

Πηγή: vatopedi.gr (Γέροντος Ιωσήφ, «Αθωνική Μαρτυρία», Ψυχωφελή Βατοπαιδινά 2, εκδ. Ι. Μ. Μ. Βατοπαιδίου, σ. 141-152)